

Det nordiska språksamarbetet 2007

Hannele Ennab

Nordens språkråd är tillsatt av Nordiska ministerrådet och har ledningsansvar för det nordiska språksamarbetet. Språknämnderna i Norden samarbetar på flera områden genom ett gemensamt nätverk. **Nordiska nätverket** arrangerar konferenser och symposier; upprätthåller en gemensam webbplats, ger ut rapporter och årsboken Språk i Norden. Artikeln ger en överblick över nätverkets verksamhet år 2007 samt information om de viktigaste projekt och ärenden som Nordens språkråd behandlat under 2007.

Nordens språkråd

Nordens språkråd är ledningsgrupp för det nordiska språksamarbetet. Dess uppgift är att främja internordisk språkförståelse och språkbehärskning, stärka den nordiska språkgemenskapen och kunskapen om språken i Norden, främja en demokratisk språkpolitik och språksyn i Norden och stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden. Nordens språkråd kan ta egna initiativ och bevilja stöd till alla former av insatser som medverkar till att uppnå dessa mål. Under 2007 har Mikael Reuter från Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland varit språkrådets ordförande.

Verksamhet

Nordens språkråd har under 2007 arbetat vidare med den nordiska språkpolitiska deklARATIONEN och den nordiska språkkonventionen. Vidare har språkrådet lämnat sina kommentarer till språkorganiseringsutskottets rapport och till Ministerrådets allmänna strategi på området utbildning. Det nordiska samarbetsprojektet *Nordisk nätordbok* och projektet med att göra sökningsfunktionen på Nordiska ministerrådets webbplats flerspråkig har slutförts under 2007. Textantologin *Nordens texter till tjänst* blev så gott som färdigställd och projektet kommer att slutföras under 2008. Docent Ulla Börestam Uhlmann har avrapporterat sin undersökning *Samma*

skjorta – Olika knappar. Icke-nordiska andraspråkstalaras erfarenheter av dansk-svensk språkgemenskap i Öresundsregionen.

Nordens språkråd har i samarbete med Nordiska kulturfonden satt i gång projektet *Nordiska språkpiloter*. Projektet har som övergripande mål att stärka grannspråksundervisningen i grundskolan i Norden. Inom projektet ska under åren 2007–2008 utbildas 60 lärare som ”språkpiloter”, som ska fungera som aktiva förmedlare av grannspråk och ett nordiskt språk som främmande språk i grundskolan. Den första kursen hölls på Schæffergården i Danmark i november 2007. De två följande kurserna kommer att hållas år 2008.

Nordens språkråd har beslutat att anslå medel för en ny upplaga av skriften *Att förstå varandra i Norden*. Vidare ska en utredning om de nordiska teckenspråkens ställning beställas.

Nordplus Språk blev Nordplus nordiska språk och kultur

Nordens ministerråd har omorganiserat sitt ramprogram för de nordiska stödordningarna Nordplus. Alla Nordplusprogram utom det språkliga omfattar nu även de baltiska länderna. En del av Nordplus junior (skolutbyte) överförs till språkrådet. Därmed avslutades det gamla Nordplus Språk och ersattes av programmet Nordplus nordiska språk och kultur. För 2008 får det nya språk- och kulturprogrammet 1,3 miljoner euro för utdelning till projekt som främjar nordiska språk samt för elevers och lärares språk- och kulturbetonade utbytesperioder i de nordiska länderna. Hela Nordplus ramprogrammet har en budget på 8,5 miljoner euro.

Nätverket för de nordiska språknämnderna

De nordiska språknämnderna samarbetar på flera områden genom sitt gemensamma nätverk. Nätverket arrangerar nordiska konferenser och seminarier, det ger ut en årsbok, konferensrapporter och andra skrifter. Nätverket ordnar varje år minst ett gemensamt möte där representanter för alla nordiska språknämnder deltar. Avsikten är att ge deltagarna både möjlighet att inhämta information om aktuella frågor inom språkvården och tillfälle att diskutera och byta erfarenheter. Verksamheten bekostas av Nordens språkråd.

Som nordisk sekreterare och kontaktperson för det nordiska samarbetet vid respektive språknämnd fungerade år 2007 följande personer: Pia Jarvad (Dansk Sprognævn), Charlotta af Hällström-Reijonen (Forskningscentralen för de inhemska språken), Ari Páll Kristinsson (Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum),

Rikke E. Hauge (Språkrådet, Norge) och Birgitta Lindgren (Språkrådet, Sverige). Nätverkssekreterare var Hannele Ennab (Språkrådet, Sverige).

Möten och konferenser

Språknämndernas nätverksmöten

År 2007 anordnades två nordiska nätverksmöten: Det första var ett praktiskt inriktat arbetsseminarium den 23–24 april i Stockholm om språkdata-baser och rådgivning. De flesta språknämnder använder interna och externa databaser i sin dagliga verksamhet, men skillnader finns i hur de egna databaserna är uppbyggda och hur avancerade de är. När det gäller språkrådgivningen skiljer sig respektive språkorgans rutiner vid telefonrådgivning och rådgivning via e-post från varandra. Syftet för seminariet var att byta information, ta reda på arbetsmässiga och tekniska problem, hämta inspiration av varandra och diskutera möjligheter till samarbete. Under arbetsseminariet konstaterades bland annat att de nordiska språknämnderna bör arbeta för en gemensam lösning vad gäller fråge- och orddatabaser, så att data smidigt kan utbytas mellan nämnderna och råden.

Det andra nätverksmötet ägde rum den 6 september i samband med Nordiskt språkmöte – Nordmålforum 2007 i Uppsala och samlade ett 40-tal deltagare. Dagen ägnades åt uppföljning av två temana från vårens arbetsmöte, nämligen språkdata-baser och språkrådgivning. En annan fråga som diskuterades var språknämndernas tidskrifter. Nätverksmötet beslutade att medel ska sökas från Nordens språkråd för att utreda hur nämndernas databaser kan harmonieras med varandra och anpassas till internationella standarder. Arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi i Norden fick ansvaret för att driva frågan. Vidare bestämdes att frågan om en eventuell ny enkätundersökning om språkrådgivningen i de nordiska länderna ska diskuteras vidare på mötet 2008. När det gäller nämndernas tidskrifter framlades bland annat ett förslag om en gemensam nordisk tidskrift om språknormering. En sådan tidskrift ansågs väl värd att eftersträva och därför ska diskussionen fortsätta vid nästa års nätverksmöte.

Det 54:e nordiska språkmötet

Årets möte rubricerades som *Nordiskt språkmöte – Nordmålforum*, eftersom Nordens språkråd beslutat att slå samman det traditionella nordiska språkmötet, som brukade arrangeras av språknämnderna, och Nordmålforum, som arrangerades av Nordiska ministerrådet. Detta för att få ett större forum för nordiska språkvårds-

frågor. Detta nya möte arrangerades av Nordens språkråd tillsammans med Institutet för språk och folkminnen. Mötet ägde rum i Uppsala i Sverige 7–8 september. Temat för mötet var *Namn, namnvård och språkpolitik i ett mångspråkigt Norden i dag*, och det samlade ett sjuttioal språkvetare och namnexperter från hela Norden. Programmet innehöll 16 föredrag samt diskussioner. Föredragen från mötet finns publicerade i denna skrift. Församlingen enades om ett uttalande med riktlinjer för namnvård och namnpolitik i Norden (se sida 231 i denna skrift).

Seminarium om språkvård, språkpolitik och språkteknologi i Norden

Arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi i Norden (se avsnittet Språkteknologi) arrangerade ett seminarium om språkvård, språkpolitik och språkteknologi i Norden på Köpenhamns universitet Amager den 29–30 oktober 2007. Seminariet samlade närmare femtio språkvårdare och språkteknologer som fick tillfälle att utbyta erfarenheter och diskutera nordisk språkteknologi ur ett språkvårdande perspektiv. Presentationerna handlade bland annat om språknämndernas språkteknologiska resurser, metoder för nyordsexcerpering och nationell terminologisk infrastruktur. En översikt med länkar till presentationerna finns på www.dsn.dk/sprogseminar_pres.htm.

Nordiska nätverkets webbplats

Nordiska nätverket har en gemensam webbplats: www.nordisk-sprakrad.no. Där finns information om det nordiska språksamarbetet, om aktuella projekt och konferenser, litteraturtips om språksituationen i Norden och om den nordiska språkförståelsen. Där finns också länkar till språknämnderna, Nordens språkråd, Nordiska ministerrådet och flera organisationer och föreningar som medverkar i språksamarbetet samt till olika projekt, elektroniska ordböcker, skrifter och rapporter. En del nordiska skrifter och rapporter går även att beställa via webbplatsen.

Språk i Norden

De nordiska språknämnderna har sedan 1956 gett ut en gemensam årsskrift. Från och med 1970 heter den *Språk i Norden*. Skriften fick ny grafisk utformning år 2006. Årsskriften ges ut med stöd av Nordens språkråd och innehåller artiklar om de ämnen som varit aktuella på de nordiska språkmötena samt artiklar och rap-

porter från andra nordiska språkkonferenser. Dessutom finns det bland annat anmälningar om ny nordisk språklitteratur.

Språkteknologi

Språkteknologi är ett prioriterat område i de nordiska ländernas språkvårdsarbete. I september 2005 bildades därför Arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi i Norden. Gruppen arbetar med språkteknologi ur ett språkpolitiskt och språkvårdande perspektiv, består av språkvårdare från de officiella språkvårdsorganisationerna i Norden och finansieras av Nordens språkråd. Det långsiktiga syftet med samarbetet är bl.a.

- att stärka det nordiska språkvårdsarbetet med hjälp av språkteknologi
- att verka för att nordisk språkteknologi håller god språklig kvalitet
- att verka för att viktig teknik utvecklas och görs tillgänglig för språken i Norden och anpassas till grupper med särskilda behov även när kommersiella intressen saknas
- att främja samarbete mellan språkvård, forskning och industri i Norden.

Under 2007 har gruppen bland annat hållit två arbetsmöten samt gjort en inventering och sammanställning av de språkliga och tekniska resurser som finns på språknämnderna i Norden. Resultatet av sammanställningen presenterades på seminariet om språkvård, språkpolitik och språkteknologi i Norden (se avsnittet Möten och konferenser). Gruppen har också planlagt en undersökning av språknämndernas behov av enhetligt uppmärkta data och gemensamma databaslösningar som ska genomföras våren 2008. Mer information om språkteknologiskt samarbete finns på www.sprakradet.se/sprakteknologi.

Nordiska föreningen för lexikografi

Nordiska föreningen för lexikografi, NFL, ger sedan 1994 ut årsskriften *Lexico Nordica*. Information om föreningens verksamhet finns på www.nordisk-sprakrad.no/nfl/.

Symposium om nordiska encyklopedier och lexikon

I januari 2007 arrangerade Nordiska föreningen för lexikografi sitt årliga symposium på Schæffergården (Köpenhamn). Symposiet, vars tema var lexikon och encyklopedier i Norden, samlade deltagare från alla de nordiska länderna utom

Island. Under diskussionerna berördes flera generella frågeställningar och det visade sig bland annat att det finns behov av ytterligare teoretiska överväganden och att större vikt kanske borde läggas vid användarnas olika behov. De flesta föredragen är publicerade i föreningens årsskrift *Lexico Nordica*.

LexicoNordica 14

Årskriften för 2007 innehåller, förutom föredrag från symposiet om nordiska lexikon och encyklopedier (se ovan), även rapporter för olika konferenser samt recensioner och anmälningar.

Nordisk lexikografikonferens

Den 9 nordiska lexikografikonferensen ägde rum i Akureyri på Island den 22–26 maj 2007. Den arrangerades av föreningen tillsammans med Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum och Nordens språkråd. Konferensen samlade cirka 100 lexikografer, språkvårdare, representanter för bokförlag och andra intresserade från de nordiska länderna. På programmet stod två plenumföredrag, som handlade om åtkomststrukturen framför allt i elektroniska ordböcker, samt 38 andra föredrag, som gav en bred bild av lexikografin i Norden i dag. Bland dessa föredrag kan till exempel nämnas ett om Norsk Ordbok 1014 och ett om ordboksanvändningen på nätet.

Summary

The Nordic Language Council was appointed by the Nordic Council of Ministers to act as an advisory board responsible for Nordic cooperation in language issues. The Nordic language boards collaborate in many areas through their shared network. The Nordic Network arranges conferences and symposiums, maintains a shared web site, and publishes reports and the annual journal Språk i Norden. The article surveys the activities of the Nordic Network in 2007 and informs about the main projects and issues handled by the Nordic Language Council in that same year.